

Szklarska Poręba przed 200 laty

Poniżej znajduje się mało znany opis [Szklarskiej Poręby](#) autorstwa austriackiego lekarza J.K.M. Hosera pochodzący z książki "Das Riesengebirge in einer statistisch - topographischen und pittoresken Uebersicht ..." [Karkonosze w zarysie statystycznym, topograficznym i malarskim ...] wydanej w Wiedniu w 1805 r. Podczas licznych podróży Hoser kilkakrotnie odwiedził [Karkonosze](#) i dobrze je poznał. Przypisy w nawiasach i niewielkie skróty zamieściłem dla większej czytelności tego pochodzącego sprzed 200 lat tekstu. W opisie uwagę zwraca wiodąca rola [Szklarskiej Poręby](#) Dolnej jako centrum naszego miasta w początkach XIX w., a także znaczenie nieistniejącej już [witriolejni](#) - zakładu produkującego kwas siarkowy z pirytów, jako największego takiego przedsiębiorstwa w dawnych Prusach.

Przemysław Wiater

"[Szklarska Poręba](#): ta wieś, jak żadna inna pod względem liczby numerów domów jest największą, jak też i najdłuższą w śląskich [Karkonoszach](#). Należą do niej, oprócz głównej części dystryktu, które leżą tak na wzniesieniach, jak i w dolinach tutejszych gór [Karkonoszy](#) i [Izerów](#). [...] Nazywają się, oprócz Średniej Wsi: Białka, Orle, Marysin, Hutstadt [okolice ul. Armii Krajowej], Czarna Góra, Huta, Siedem Domów, Szklarka, Zackenhäuser [?], Jakuszyce, Steinerhäuser [prawdopodobnie Tkacze; od 1958 r. część Harrachova], Wysoki Kamień, Kobyla Łąka. Najbardziej odległą częścią wsi jest huta szkła w Dolinie Nadziei [obecnie okolice Korenova w Czechach], która położona jest o dobre cztery godziny drogi od kościoła i wielkiej karczmy w Szklarskiej Porębie [Dolnej].

Najbardziej znane zajęcia mieszkańców to oprócz hodowli bydła, [hutnictwo szkła](#) i roboty leśne; a pomiędzy tutejszymi drwałami jest też pewna liczba wytwórców instrumentów [muzycznych] i skrzypiec. Duża karczma należąca do Schulza w Szklarskiej Porębie Dolnej jest bardzo dobrym i wygodnym schronieniem dla podróżujących po Sudetach i służy jako dom z pewną liczbą wygodnych pokoi również na dłuższe pobyty. Nie brakuje w [Szklarskiej Porębie](#) dobrych drogowskazów prowadzących przez całą część tutejszych gór, a ich autor - szewc Zeidler jest pod tym względem dobrze znany wielu wędrowcom.

Liczne godne odwiedzenia punkty leżą w niewielkiej odległości od [Szklarskiej Poręby](#). [Wodospad Kamieńczyk](#) położony jest o dwie godziny drogi od karczmy [w Szklarskiej Porębie Dolnej], [Szklarka](#) jest o dobre pół godziny, podejście od dołu w [Śnieżne Kotły](#) trwa około 2 i pół godziny, schronisko Pod Łabskim Szczytem 3 godziny, a górna krawędź [Śnieżnych Kotłów](#) jest odległa o 4 godziny.

Nie więcej niż o ponad 1/4 godziny od karczmy przy drodze do [wodospadu Szklarki](#) znajduje się [witriolejnia](#) Pana Prellera; największa w państwie pruskim. Surowiec tutejszy jest wydobywany 3 mile drogi od Miedzianki [wcześniej w sztolniach poniżej Zakrętu Śmierci]. Tutaj przygotowywane są produkty: kwas siarkowy różnych rodzajów i kwas saletrowy. Bogaty asortyment wyrobów tego zakładu, który posiada solidne zabudowania, przemyślane rozplanowanie fabryki, a przede wszystkim samo przepiękne jej usytuowanie, czynią to miejsce jednym z najbardziej interesujących punktów podczas planowanej podróży w [Sudety](#). [...]"

Tekst Przemysław Wiater